

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

PEDAGOŠKI INŠTITUT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

»Krepitev socialnih in državljanskih kompetenc strokovnih delavcev«

Le z drugimi smo

Dr. Ana Kozina
Pedagoški inštitut

Obvladovanje konfliktov v šoli

- Izvori in vloga konfliktov v psihosocialnem razvoju otrok in mladostnikov
- Strategije reševanja konfliktov

Murska Sobota, 16. november, 2016

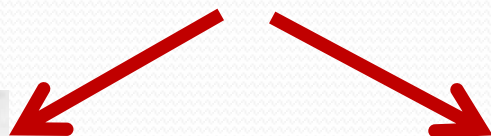
Naložbo sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije in
Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

KONFLIKT?

Pomen konfliktov in učinkovitega razreševanja

- **KONFLIKTI SO DEL ŽIVLJENJA**

- Spretnosti razreševanja konfliktov so pomembne za:
 - Medosebne odnose
 - Šolska in delovna okolja
 - Družinsko okolje
 - ...

MIŠLJENJE

ČUSTVA

ZAZNAVA

FIZIOLOGIJA

SOCIO-KOGNITIVNI KONTEKST

VEDENJE

KOMUNIKACIJA

Vrste konfliktov

Intrapersonalni
konflikti / znotraj
osebe

Interpersonalni
konflikti / med
osebami

Intragrupni konflikti
/ znotraj skupine oseb

Intergrupni konflikti
/ med različnimi
skupinami

Načini reševanja konfliktov

- Prilagoditev
- Izogibanje
- Sodelovanje
- Tekmovanje
- Kompromis

Pred reševanjem konfliktov

METODA 6 korakov (Gordon, 1983)	Vprašanja – vodenje premisleka:
<p>1. OPREDELITI PROBLEM</p> <p>A) PREPOZNATI POTREBE, NAMENE, CILJE VPLETENIH</p> <p>B) PREPOZNATI IN DEFINIRATI KONFLIKT</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kako je prišlo do konflikta? Katera dejanja so bila povod? • Kaj potrebuješ? Kaj točno hočeš? Motivi v ozadju konflikta. • Kaj misliš, da je problem v tej situaciji?
<p>2. POISKATI MOŽNE REŠITVE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kakšni so bili odzivi na konflikt in posledice za drugega? • Ali so možne še druge rešitve konflikta?
<p>3. OVREDNOTITI VSE MOŽNE REŠITVE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali bi bil zadovoljen s to rešitvijo? • Kaj pa druga oseba, bi bila zadovoljna z rešitvijo?
<p>4. IZBIRA REŠITVE – ODLOČITEV, KATERA REŠITEV JE NAJBOLJŠA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali oba sprejemata to rešitev? • Ali je konflikt s tem rešen?
<p>5. NAČRT IZVEDBE – ODLOČITEV, KAKO BOSTA IZVEDLA IZBRANO REŠITEV</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kateri koraki so potrebni za doseg cilja/rešitve? Kaj bo vsak vpleteni storil za to?
<p>6. OVREDNOTENJE - REFLEKSIJA USPEŠNOSTI IZVEDENE REŠITVE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali se je problem razrešil tako, kot ste želeli? • Kako so se počutili vpleteni? • Katera rešitev bi bila pravična?

Način razreševanja medosebnih konfliktov – mlajši otroci

- *Egocentrična socialna perspektiva*
 - konflikt nastane, ko ena oseba zaradi vedenja druge, ne more doseči tistega kar želi
 - konflikte v situaciji rešuje fizično
 - konflikt praviloma razreši prekinitev odnosa
- *Subjektivna socialna perspektiva*
 - Konflikt razume kot problem, ki ga občuti ena oseba zaradi dejanj druge; povzroči ga ena oseba s svojim ravnanjem (drugo užalosti)
 - Rešitve konfliktov so enosmerne: pomembno je zmanjšati ali odpraviti psihološke posledice konflikta pri žrtvi tako, da povzročitelj - druga oseba obrne učinke dejanja, ki je povzročilo konflikt (da se opraviči, da popravi svoje dejanje, ali z nadomestnim, pozitivnim dejanjem)

Način razreševanja medosebnih konfliktov – st. otroci, ml. mladostniki

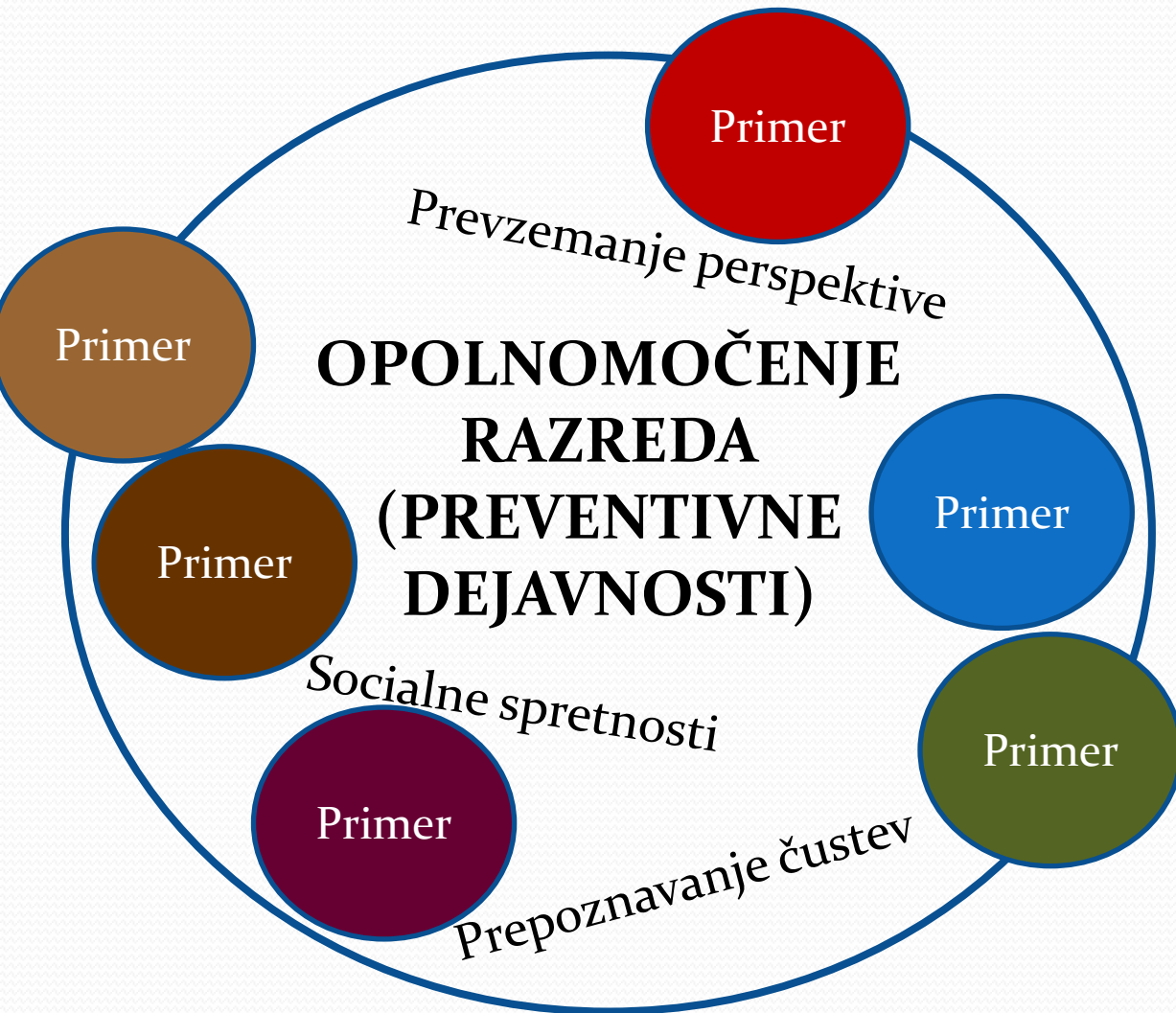
- *Recipročna socialna perspektiva*
 - Konflikt ne izvira iz odnosa; nastane „od zunaj“ (okoliščina, dogodek, dejanje, če kdo reče kaj (v jezi), česar ne misli zares)
 - Kooperativno reševanje konflikta: v miru, skupaj iščeta dogovor, kako ravnati, da bosta oba zadovoljna
- *Vzajemna socialna perspektiva*
 - Konflikt izvira iz odnosa med prijatelji (ne v zunanjih dejavnikih), zaradi razlik v osebnostnih lastnostih
 - Rešitev konflikta = vzajemno soglasje; skozi pogovor priti do skupne, idejne rešitve problema (raje kot fizične) - prilagajanje in kompromis
 - Konflikt lahko učvrsti odnos (čustvena naveza med prijateljema je trajnejša in nad trenutnimi nesoglasji)

Način razreševanja medosebnih konfliktov – starejši mladostniki

- *Družbeno-simbolična socialna perspektiva*
 - Konflikt lahko izvira tudi iz osebostnega konflikta (intrapsihičnega), ki se le izrazi kot medosebni konflikt
 - Reševanje konflikta: simbolna dejanja v odnosu lahko rešijo konflikt (razumevanje, naklonjenost, podpora), ne nujno pogovor; pomembno je biti odprt za komunikacijo s prijateljem in vzdrževati stik, bližino in izkazovati skrb za prijatelja

Razvijanje spretnosti reševanja konfliktov v razredu

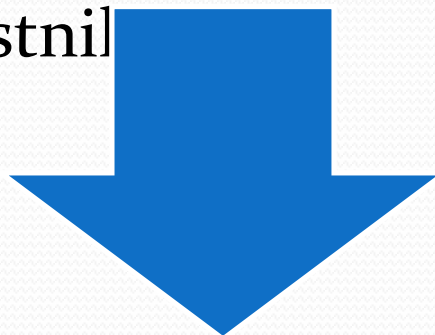
+ Mirno reševanje,
Sodelovanje vseh
Spoštovanje
Socio-kognitivni napredek
Medosebni odnosi
Povezanost razreda
Prezemanje perspektive

Socialne in čustvene spretnosti

Socialne in čustvene spretnosti in učni dosežek (Durlak idr., 2011)

- 213 raziskav
- 270 000 otrok in mladostnikov

socialne in čustvene spretnosti
učni dosežek (11 percentilov)
odnos do sebe, drugih, šole

agresivno vedenje
anksioznost
depresivnost

Primeri iz razreda...

Oblike in metode dela:

- Učitelj **vodi diskusijo** v razredu o predstavljeni socialni dilemi (zastavlja vprašanja, parafrazira, postavlja kontra-argumente, usmerja k perspektivam drugih, k bolj oddaljenim posledicam ali novim situacijam)
- **Igre vlog**: preigravanje konfliktnih situacij
- **Film + pogovor** o zapletu filma
- **Literarni odlomek + vodeni pogovor**
- **Iskanje dilem v šolskem prostoru in v lokalnem okolju** (na katerih področjih je več / manj konfliktov; katere poznajo in koliko so vanje vpleteni, kako so se razrešili; zakaj nastajajo konflikti, kako bi se jih dalo rešiti, kakšne so posledice za vpletene in druge, posredno vpletene, za skupnost...)

KONFLIKT ≠ MEDVRSTNIŠKO NASILJE

Moteče vedenje v razredu

- **Konvencionalne narave: kršitev skupnih dogovorov, pravil**
 - kontekstualno relativne,
 - konsenzualno dogovorjene - spremenljive,
 - nadredne specifičnim pravilom ali zahtevam avtoritete
 - *Pri presojanju konvencionalnih kršitev - sklicevanje na avtoriteto in njene zahteve, pravila, socialna pričakovanja in socialne norme, vzdrževanje socialne organizacije in reda v skupini.*
- **Moralne narave: poseganje v dobrobit (telesno in psihično drugega)**
 - obvezni (kršitve nujno sankcionirati)
 - univerzalni, neodvisni od pravil in družbenih, kulturnih norm
 - nadosebni in
 - normativno zavezujoči.
 - *Pri presojanju moralnih prekrškov – sklicevanje na temeljne pravice posameznikov in na spoštovanje dobrega počutja drugih*

Uravnavanje motečega vedenja v razredu

- **Veliko različnih strategij in disciplinskih modelov**
 - ni le enega, najučinkovitejšega za vse učence (različne situacije, učenci z različnimi osebnostmi)
 - niso vse izmed strategij enako primerne za spodbujanje učencev k odgovornosti, neodvisnosti in avtonomnosti mišljenja in vedenja.

Pristopi:

- Direktivni pristop
- Popustljivi pristop
- Demokratični pristop
- Induktivni pristop
- Restorativni pristop - retributivna pravičnost
- Samoregulativni pristop

Medskupinski konflikti

- Socialna kategorizacija
- Dejavniki, ki izzovejo konflikte:
 - Medskupinski dejavniki (npr. tekmovanje, socialni položaj skupine, socialna identiteta...)
 - Znotrajskupinski dejavniki (npr. struktura, kohezivnost...)
 - Individualni dejavniki (npr. dvojna identiteta, predsodki...)
- Posledice:
 - negativne (predsodki, diskriminacija),
 - pozitivne (povezanost, pozitivna čustva)

Zmanjševanje predsodkov

Z bližnjimi stiki lahko povečamo zaznavanje **PODOBNOSTI MED SKUPINAMI** in zmanjšamo razlike med njimi (Fishbein, 2002)

– mehanizmi:

a) Sprejemanje **avtoritete**

(promovira Δ stališč in sankcionira predsodke)

b) Povečevanje **privlačnosti druge skupine**

(vodene interakcije s člani drugih skupin – zaznavanje osebnih kvalit, Δ podobe drugega)

c) Favoriziranje **lastne skupine**

(sodelovanje => skupna, nadredna skupina)

Sklepne misli

- Medosebni konflikt je lahko **priložnost za učenje in razvoj**.
- Skupno, **kooperativno reševanje konfliktov** krepi **zaupanje v odnosih z bližnjimi in v skupini**.

Učinkovitega
reševanja
konfliktov se
lahko
naučimo!

Literatura

- Ana Kozina: poglavje v RAOLLLA monografiji: Spodbujanje čustvenega in socialnega učenja kot ena izmed možnosti doseganja kakovostnejšega znanja. V: ŠTREM FEL, Urška (ur.). Učna (ne)uspešnost : pogledi, pristopi, izzivi : [znanstvena monografija]. Ljubljana: Pedagoški inštitut, 2014, str. 150-166.
- Tamara Velikonja (2015). *Vzgojno ravnanje učitelja in oblikovanje moralne samopodobe učenca : doktorska disertacija*. UP
- Sonja Pečjak: Medvrstniško nasilje
- Katja Košir: Socialni odnosi v šoli